Timișoara, 1895. Anul II. Nr. 178. Vineri în 11 (23) August.

DREPTATEA

Apare în fie-care ḑi de lucru la amiaḑi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci.) — Numeri singuratici 5 cr. — Taesa de inserțiuni: 1 cm.□ 1 cr., plus 30 cr. timbru.

Redactor responsabil: Dr. George Candrea.

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara, cetate strada Zápolya (Temesvár, Festung, Zápolyagasse,) Nr. 41
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4.

Libertăți mincinoase.

Timișoara, 23 August n.

Așa, așa, libertate ca 'n Ungaria nicăirea nu se află pe suprafața globului pământesc. Frasa aceasta tocită și devenită aproape trivială am auḑit'o de X-ori în gura patrioților patentați, și drept sĕ spunem, și nepatentați. Pentru-că cine ar putè sĕ susțină, că contele Apponyi e patriot patentat? Din contră, noi suntem de credința că Apponyi e un patriot de *pour sange*, care nu face »Geschäft« din sentimentele sale patriotice.

Înțelegem când patrioții de categoria lui Schlessinger și a lui Max Falk strigă cât îi ia gura preamărind libertățile »liberalei« Ungarie, ne este însĕ aproape neînțeles când o face aceasta un om de seama și de trecutul lui Apponyi.

Știm noi, mai ales aceia cari suntem puși în serviciul causei poporului nostru, ceea ce va sĕ ḑică iubire de neam, cu toate acestea ni-s'ar părè nedemn de acest înalt sentiment, dacă ḑilnic am debută cu minciuni pe socoteala nemărginitei iubiri ce o avem față de tot ce e român și românesc.

A minți, pentru ca prin minciuni sĕ seduci lumea, ca astfel sĕ o câștigi pe partea unei cause perdute, ni-se pare atât de josnic și imoral, în cât ne lipsesc și cuvintele pentru de a condamná o asemenea necualificabilă procedere.

E cu atât mai tristă maniera aceasta de a minți, cu cât ea s'a prefăcut în a doua natură și a cuprins și spiritele acelor bărbați, de altfel luminați, din tabĕra contrarilor nostri, de la cari cu drept s'ar putè pretinde, ca dînșii sĕ fie cei dintâiu cari sĕ protesteze cu energie, când cineva ar voi, ca prin seducerea opiniunei publice sĕ poseze în »mare patriot«.

E de sigur o apariţiune foarte tristă, când într'un stat minciuna a devenit o meserie de profesiune nu numai a acelor mulți oameni ai condeiului, cari nu-și fac cestiune de conștiință dacă spun sau nu adevĕrul, ci și acelor mulți pretinși bărbați de stat ai Ungariei, cari cred, că dacă vor spune lumei că țeara, în care nouă ni-s'au confiscat aproape toate drepturile, este un *eldorado* pământesc, atunci au făcut patriei lor un mare serviciu . . .

Și tocmai minciunile pe cari ḑiarele maghiare de toate nuanțele le rĕspândesc în vileag cu atâta lipsă de tact, sunt cari fac imposibilă o apropiere sinceră între noi și maghiari. Dacă mai adaugem încă, că aceste nerușinate minciuni mai sunt confirmate și de bărbați ca Apponyi, apoi ușor vom înțelege cât de departe suntem de acel punct comun de înțelegere, pe care noi sincer îl dorim.

Dar' sĕ luăm un esemplu foarte recent, din care ușor se poate vedè câtă seriositate cuprinde afirmarea bărbaților politici maghiari când ei vecinic vreau sĕ facă lumea sĕ creadă, că noi ne scăldăm în libertățile ungurești.

Încă nici nu s'a strĕcurat în vĕzduh echoul bombasticei fraze, pe care contele Apponyi a spus-o în Bruxella: că Ungaria este cea mai liberală țeară din Europa, ear' declarațiunea ministrului-president Bánffy față de colaboratorul foaiei vieneze »Neues W. Tgbt.«, că naționalitățile nu sunt asuprite, și că nu este nevoe ca sĕ se iee mĕsuri escepționale față de ele, încă ne rĕsună la toți în urechi, când deodată ministrul de interne Perczel desavuează și pe unul și pe celalalt.

Ordinațiunea ministrului de interne pe care o publicăm la alt loc, este cea mai classică mărturie despre libertățile de cari ne bucurăm noi popoarele Ungariei.

Fără îndoială e o fatală coincidență, că atunci când doi oameni politici ai Ungariei — dintrĕ cari unul e ministru — declamează despre libertățile de cari noi ne bucurăm, vine un al treilea — coleg al celui din urmă — și-i desminte pe amêndoi.

Libertatea statelor se reoglindează cu deosebire în libertatea întrunirilor lor. Cu cât întrunirile dintr'un stat vor fi mai libere, cu atât și statul respectiv este mai liberal. Statul care tinde mereu sĕ îngradească prin feliu de feliu de ordinațiuni ministeriale întrunirile cetățenilor sĕi, nu mai merită numele de stat »liberal«, ci de stat *polițenesc*.

Ordinațiunea aceasta polițienească e fără îndoială eflucsul spiritului liberal care domnește în Ungaria, și dacă și de-aci încolo în acest chip se va serví liertatea în Ungaria, atunci fără doar' și poate gradul libertăților ungurești se va coborí sub Zero.

Societățile noastre românești și fără de ordinațiunea din cestiune sunt destul de espuse volniciilor organelor administrative; unde au însĕ sĕ ajungă lucrurile, dacă acum ministrul maghiar dă aspre îndrumări acestor organe: *ca sĕ urmăriască cu statornică atențiune activitatea societăților esistente.*

Ne putem închipuí hiperzelul acestor mici tirani administrativi, când ministrul le pune la inimă, ca: *în casul când ar observá și cea mai mică bănuială, numai de cât sĕ înceapă cercetare.*

Bănuelile acestea de cari vorbește ministrul unguresc, știm foarte bine ce vreau sĕ ḑică. În Ungaria ești *bănuit* și atunci când organele oficioase n'au nimic de *bănuit,* numai din simplul motiv, ca sĕ-ți disoalve societatea, respective sĕ-ți facă proces și sĕ te înfunde într'un beciu unguresc.

Și acestea apoi se numesc libertăți ungurești. Cu toate acestea noi pariem pe ori-ce, că atât contele Apponyi cât ori-și-care ministru unguresc este gata ori-și-când sĕ-ți repeteze de nou fraza: în întreagă Europa nu este țeară mai liberală de cât Ungaria.

Și după atâtea doveḑi de libertate cine nu li-ar crede pe cuvênt acestor domni?

Mai nou.

Nou proces de presă.

Redactorul responsabil al foaiei noastre, dnul Dr. George *Candrea*, a fost citat pe eri după ameaḑi înaintea judelui instructor *Kirvay*, unde a fost supus unui interogator în cestiunea alor mai recenți șepte articoli încriminați din partea procuraturei regești. Prin aceasta mai nouă serie așadară foaia noastră are *optspreḑece* articoli încriminați.

„Zastava“ împrocesuată.

Procuratura din Seghedin a intentat proces de presă *„Zastavei“* pentru trei articoli apăruți cu ocasiunea congresului naționalităților. Articolii încriminați — se ḑice, — că conțin agitațiune contra statului și a națiunei maghiare.

Congresul criminalistilor.

— Raport special. —

Linz, 14 Agust n.

III.

În ședința a II-a s'a sulevat prin profesorul *Franck* (Giesen) modificarea statutelor, căci se susțineá din multe părți, că §-ul 9 al statutelor e stilisat prea dogmatic. După ce a vorbit la acest object prof. *Benecke* (Breslau), *F. Liszt* (Halle) și *Lentner* (Insbruck) s'a adus conclus cu unanimitate, ca comitetul esecutiv sĕ asculte grupurile țerilor diferite și sĕ vină cu un project positiv în aceasta materie la adunarea generală procsimă.

Profesorul *F. Liszt* comunică adunărei, că adunarea procsimă se va ține probabil în *Hollandia* sau în *Rusia,* și roagă sĕ se concreadă comitetului esecutiv designarea definitivă a locului. Dr. Landau, corespondent la „N. Fr. Presse“ se scoală și propune ca loc de întrunire pentru adunarea procsimă Budapesta, motivându-o cu milleniul, dar' nu s'a luat notiță de aceasta propunere, căci adunarea însoțirei se va ținè abia preste doi ani.

Apoi urmează punerea la vot a resoluțiunei combinate de propunĕtori, carea sună: „Ca criminalistii sĕ fie mai cualificați, și deosebit, ca pentru chiămarea lor sĕ fie mai bine pregătiți, e de dorit, ca lor sĕ nu li-se facă cunoscut numai tecstul legilor penale, ci se recomandă, ca sau prin cursuri facultative la studenți, sau prin cursuri deosebite pentru juristii practici, sĕ li se deie cunoștințe mai largi și mai fundamentale, cari au sĕ se estindă deosebit asupra causelor generale ale crimelor, asupra specimenului, a țerei criminalilor și asupra celui mai bun metod de a esecutá pedepsele. Comitetul esecutiv se îndeamnă a relaționá despre inactivarea cursurilor acestora în diferite state si despre mijloacele de a perfecționá instrucțiunea într'însele“.

La presidiu trece prof. *Benecke* (Breslau), în locul lui *Vernits* (Belgrad), care a purtat presidiul în cel mai corect și elegant mod.

Prof. *Dr. de Sury* (Basel) espune pe larg sistemul așa numit *Bertilon*, inventat de profesorul cu același nume din Paris, care se cuprinde în aceea, că prof. Bertilon prin un metod foarte ingenios a făcut posibil a constatá în mod sigur identitatea criminalilor. Metodul aceasta e basat pe mĕsurări la corpul omului, descrierea semnelor deosebite, constatarea deosebitelor abnormități în vorbire și espresiune, și inregistrarea datelor aflate. Mai presus de toate e de tot ingenios și ușor modul inregistrărei și înlesnește ori-și-cărui laic de a putè fără multă spargere de cap sĕ afle din tabelele compuse persoana care o caută *și ăstmod identitatea criminalilor* devine aproape sigură, de aceea cele mai de frunte state (Francia, Germania) l'au și întrodus, ear' celelalte sunt pe cale de a'l întroduce. Identificarea criminalului este acel folos colosal pentru siguranța publică, că prin sistemul acesta criminalii de profesiune nu pot scăpá mai mult prin simulări, schimbarea numelui și alte schimosiri. Predarea prof. Sury a fost classică și instructivă, instrumentele de mĕsurare, figurile și tabelele le-a arĕtat practice, — de aceea a și fost víu aplaudat.

A urmat Dr. *Leppmann* din Berlin, un bărbat robust, condensat și cu pășire hotărită. A arĕtat criteriul omorului, comis sub iritarea pasiunei (sexuale), o temă încă în formațiune și carea prin delicateța objectului se subtrage de la publicitate. Esemplele adunate din toată lumea cu privire la aceasta materie, categorisarea și apoi aprețiarea lor a fost un adevĕrat nutremênt spiritual rar și escelent. Aplause víi.

După prânzul escelent, tot la hotelul „Krebs“, s'a întrepins o escursiune pa vaporul *„Fischamend“* la claustrul *„Wilhering“*. Musica veteranilor întoná de pe bord cele mai voioase piese, ear' linzoaicele fâlfăiau de pe ambele părți ale Dunărei batiste albe, ici-colea trosneá câte un trascot și „hurrah“ rĕsuná

din toate părţile. Regiunile frumoase se schimbau mai la tot pasul şi mai în fie-care vêrf de deal vedeai câte o capelă sau biserică imposantă, ce arată vîul simţ de religiositate a populaţiunei. Am trecut şi preste fortificările vechi de pe ambele părţi ale Dunărei, ridicate cu o mie de ani mai nainte, ca sĕ închidă Dunărea.

Pentru toate ţi-se îmbiau esplicatori şi esplicatoare afabile. — La Wilhering a făcut întreaga societate o preumblare pe „Prelatenweg“, apoi ne-am re'ntors la masa întinsă în restaurantul din Valea Monte; bĕ, apoi joacă. Ăsta a fost programul. Toate naţionalităţile se întreceau la vals, polca etc. Seara a fost cină comună în hotelul „Archiducele Carol“, în care a descălecat şi Carol I, regele României, cu 8 dile mai 'nainte.

Mâne-di, Mercuri în 14, s'a urmat cu referadele asupra ordinei de di. — Dr. *Rosenfeld* asesor din Halle, om foarte simpatic şi inteligent, a espus *opiniunea* lui Gascon, ear' Dr. *Nicoladini*, advocat în Linz, şi-a motivat părerea în meritul *încercărei* (conatu), *complicităţei* şi *participărei* la crimă. — Părerile şi motivele esenţiale au fost tipărite în broşuri şi împărţire între membri, aşa ilustrarea practică cu esemple şi compararea dispositiunilor divergente din legile penale din diferite state a format objectul discusiunei escelenţilor oratori.

A vorbit *Benedict* (Viena), Hiller (Cernăuţi) şi alţii. Cestiunea a rĕmas fără conclus definitiv şi meritoric, în care înţeles s'a esprimat şi *Foinitzky* (Petersburg) care a presidat aceasta şedinţă.

Despre procedura sumară în cele criminale a raportat *Felisch* (Berlin) escelent şi a arĕtat că divergenţa procedurilor criminale mai în fie-care stat, şi în fie-care stat după categoria crimelor, face, ca mulţi culpabili sĕ scape şi pe puţini sĕ-i ajungă pedeapsa îndată după faptă.

S'a concredut elaborarea unui punct practic, pe basa datelor de până acum şi acelor căştigânde prin comitetul esecutiv.

Au urmat apoi diferite cestiuni formale şi interne, şi după aceea s'a încheiat sesiunea adunărei. — Seara a fost „la Beer“ Kneipabend, la care s'a cântat în toate limbile — ergo şi româneşte.

Conform programului mâne-di am plecat toţi prin Lembach la Gmunden, Ischl, Aussee — şi eu a casă.

Din o lume — în alta.

C. B.

Austro-Ungaria.

Crisă ministerială în Austria. De şi monarchul a amânat formarea cabinetului permanent până după manevre, denumirea lui *Badeni* de ministru-president se poate consideră ca întêmplată. În locul sĕu de locoţitoriu al Galiţiei va fi numit fratele sĕu mai tinĕr contele Stanislav *Badeni*.

Contele *Kielmansegg* nu va primí nici un portofoliu în noul ministeriu, ci 'şi va reocupă oficiul de locoţiitoriu al Austriei de jos.

În noul ministeriu portofoliul afacerilor interne îl va primí din nou ministrul-preşedinte.

Străinătate.

Cestiunea armeană. (Londra, 22 August.) Agenţei Reuter i-se raportează din Constantinopol, că rĕspunsul Porţei dat celor trei mari puteri în privinţa reformelor armene nu numai că nu amplifică concesiunile, ci le restringe chiar. Cele trei mari puteri sunt de acord în privinţa necesităţei de a asigurá cât mai curênd acceptarea reformelor propuse pentru Armenia.

Ucigaşii lui Stambulov. (Sofia, 22 August.) *Svoboda* are prim-articol în afacerea investigaţiunei referitoare la asasinarea lui Stambulov, în care protestează contra faptului, că *Morfov*, căpitanul de poliţie, pe care'l acusă, că cunoaşte ucigaşii lui Stambulov, e pus sub acusă numai pentru abus de oficiu (Morfov a rănit pe servitoriul Guncio), ear' comisariul de poliţie *Jurecov*, care a dat drumul lui Tufecciev pe rĕspunderea proprie, e pedepsit numai prin simpla amovare din oficiu.

Din parlamentul Angliei. (Londra, 22 August.) În şedinţa de eri a camerei deputaţilor în firul desbaterei asupra budgetului ministerului de esterne secretariul de stat Curzon enunciă, că politica guvernului referitoare la *Siam* constă în ocrotirea intereselor comerciale şi politice ale Angliei şi în asigurarea autonomiei şi independenţei Siamului. Promisiunile guvernului frances în privinţa aceasta lasă a sperá, că politica aceasta nu va conturbá bunele raporturi faţă cu Francia.

Trece apoi la Egipet şi declară, că cu privire la acesta guvernul a acceptat întru toate politica antecesorului sĕu. *Condiţiunilor eventualei evacuări a Egiptului încă nu s'a satisfăcut*; ear, pentru o nouă pertractare a cestiunei nu s'a ivit ocasiune potrivită.

Resultatul deputaţiunei bulgare. (Petersburg, 22 August). *Graşdanin* în butul dementărilor cunoscute dejá susţine şi acum, că deputaţiunea bulgară n'a obţinut la Petersburg nici un feliu de resultat, şi că guvernul rusesc persistă pre lângă „contractul de la Berlin“. — adecă *nu va recunoaşte pe Ferdinand sub nici o condiţiune.*

(Sofia, 22 August). *Narodni Prava*, diariul lui Radoslavov publică o convorbire a unui amic din Petersburg avută cu un *bărbat de stat rusesc* în cestiunea mult comentatului *comunicat* oficial despre resultatul deputaţiunei bulgare. Acest *bărbat de stat* îl declară de total *autentic* susţinênd că conţinutul aceluia *l'a dictat din cuvênt în cuvênt ministrul de esterne Lobanov.* Metropolitul *Clement* însĕ a cerut dementarea lui, indigitând la împregiurarea, că altcum posiţia deputaţiunei faţă cu principele şi cu guvernul bulgar va fi foarte dificilă, ear' partidul ruso-fil va ajunge în periclul de a se descompune total. Cu considerare la aceasta cerere guvernul rusesc a fost necesitat sĕ-şi dementeze comunicatul.

Alarmul împĕratului. (Coburg, 22 August). Împĕratul *Vilhelm* a alarmat telegrafice din Cassel întregul corp de armată al 11-lea. *Până acum în timp de pace aceasta eră cea mai mare acţiune strategică.* Batalioanele garnizoane de aici sunt transportate cu trenuri separate la Cassel, unde se ţin manevrele.

Corespondenţă.

Caransebeş, 4/16 August.

Corespondenţa de mai jos dl Ilie *Curescu*, preşedintele comunităţii de avere din Caransebeş, ni-o însoţeşte de următoarea comitivă:

Domnule Redactor!

După moartea generalului Doda a apărut în „Tribuna“ o depeşă în care se atacă comunitatea de avere, pentru-că n'a votat spesele de înmormêntare pentru generalul.

Pe timpul acela venind aici D. G. Bogdan Duică şi informându-se despre starea lucrurilor — după cum aud de la bărbaţi demni de credemênt — a promis că însuşi va rectifică telegrama.

Într'aceea, în loc de rectificare, în Nr. 162 al „Tribunei“ a apărut o corespondenţă din Caransebeş plină de insulte la adresa comunităţii de avere şi la adresa mea.

Ca preşedinte al acestei instituţiuni, mi-am ţinut de datorinţă a trimite „Tribunei“ spre publicare alăturatul respuns, care de şi l'am trimis în 7. August a. c. st. n., până astădi n'a apărut.

Ştiu că esistă lege, după care aşi pute constrînge redacţiunea „Tribunei“ sĕ-mi publice rĕspunsul, dar' îmi este foarte greu de a stá de vorbă cu oamenii, cărora nu le place adevĕrul.

Pentru aceasta mĕ rog, ca On. Redacţiune a „Dreptăţii“ sĕ binevoiească a-mi publicá numitul rĕspuns în preţuita sa foaie.*)

Eată acum şi rĕspunsul dlui *Curescu*:

Un incident neplăcut.

În Nr. 162 al on. „Tribune“ a apărut o corespondinţă „Un incident neplăcut“, în care se dice, că ar fi făcut impresune rea, că comunitatea de avere n'a votat spesele de înmormêntare pentru generalul Doda. Se susţine, că spesele, cu toate greutăţile ce esistă, cu toată controla şi pe lângă tot regulamentul, s'ar fi putut votá; dar' atitudiunea noastră a celor de la comunitatea de avere este nehotărîtă şi neloială faţă de generalul Doda; că n'avem curagiul civic de a învinge greutăţile, că n'avem priceperea recerută, ci ne vîrim pretutindenea spre a purtá rol de conducĕtoriu; că am fi făcut erogaţiuni nepreliminate; că am dat lemn din pădurile comunităţii de avere pentru scopuri de ale milleniului; că generalul Doda tocmai prin aceea a crescut în valoarea sa de român, că a ţinut faţă greutăţilor situaţiunii ş. a. La acestea subscrisul ca preşedinte al comunităţii de avere, din stimă cătră onoratul public, mĕ simt îndatorat a dá următoriul rĕspuns:

---

*) Înţelegem, ca dl Curescu sĕ fie supĕrat pe cei de la „Tribuna“, că nu i-au dat satisfacţia cerută, ne este însĕ o enigmă cum on. Domn Curescu se poate supĕrá pe noi cei de la „Dreptatea“, dacă până acuma n'am aflat timp ca sĕ-i publicăm rĕspunsul refusat de „Tribuna“. Carta postală **expresă** a dlui Curescu, drept sĕ spunem, ne-a surprins. Noi de altfel publicăm acest rĕspuns **nu** din motivul *ameninţărilor* din acea cartă postală, ci din simpla împregiurare, că suntem de credinţa, că dreptatea este pe partea dlui Curescu. (Red. „Dreptăţii“.)

Că s'ar fi făcut impresiune rea, că comunitatea de avere n'a votat spesele de înmormêntare pentru generalul Doda, aceasta nu este cunoscut nici în Caransebeş, nici afară de Caransebeş, ba ce este mai mult, autorul corespondinţei fiind membru în comitetul pentru înmormêntarea generalului, n'a făcut în privinţa aceasta nici o amintire în şedinţele comitetului. — Dar', dacă acea împregiurare a făcut totuşi vre'o rea impresiune, aceasta a putut fi numai la corespondent şi la vre-o doi tovarăşi de ai sĕi, dar' nici de cât la persoane cari cugetă şi judecă serios.

Că faţă de organisarea şi de regulamentul comunităţii de avere s'ar fi putut votá numitele spese, aceasta o poate afirmá numai acela, care nu cunoaşte organisarea şi regulamentul comunităţii de avere.

La comunitatea de avere ori-ce post în budget trebue mai întâiu sĕ treacă prin comitet, sĕ se voteze de adunarea generală, sĕ se aprobe de congregaţia comitatului şi de Ministeriu, şi numai atunci se poate avisá postul la cassă spre plătire.

Unde erá acum posibilitatea de a votá spesele din cestiune? Cum se puteá convocá adunarea generală în timp aşa de scurt? Ba nici comitetul nu se puteá întruni, pentru-că în comitet sunt membri esterni şi foarte îndepărtaţi de sediul comunităţei.

Că noi cei din centru n'avem curagiul de a trece preste aceste formalităţi şi greutăţi, este lucru prea natural. Acest curagiu nici nu se numeşte civic, pre cum susţine corespondentul, ci cu totul altcum; numele, celor-ce au astfeliu de curagiu figurează prin procesele criminale.

Respingem deci de la noi astfeliu de insinuare, pre cum respingem şi acea insultă, carea o comite corespondentul faţă de marele nostru bărbat, când dice, că generalul Doda tocmai prin aceea a crescut în valoarea de român, că a ţinut faţă greutăţilor situaţiunei, cu alte cuvinte, că generalul ar fi fost capabil de a comite iregularităţi în manipulare de bani.

O singură dată, pe timpul când erá preşedinte reposatul general, la o încuviinţare *numai de împrumut* s'a făcut o abatere de la formalităţile prescrise, şi averea tuturor membrilor din comitet a fost pusă sub secuestru. Aceasta împregiurare a causat multă amăriciune reposatului şi a fost o scumpă lecţiune şi pentru comitet.

Ni-se imputá atitudine nehotărîtă şi simţĕminte nu tocmai aşa de leale faţă de reposatul general.

Aceasta este o aserţiune îndrasneaţă nejustificabilă; despre atitudinea şi despre simţĕmintele noastre faţă de marele nostru bărbat am dat doveḑi în public, şi alt for este chiămat sĕ judece asupra lor, dar' nu persoane neîndreptăţite.

Că noi am fi erogat posturi nepreliminate în budget, corespondentul are sĕ le dovediască, pentru-că altcum nu poate fi considerat de om onest.

Că am dat lemne pentru milleniu din pădurile comunităţei de avere, lucrul stă astfeliu:

Înaltul ministeriu a însărcinat comitatul Caraş-Severin, ca pentru milleniu sĕ construeze o casă ţerănească românească şi, deoare-ce suma de 2000 fl. destinată spre acest scop nu s'a ajuns, comitatul s'a rugat de comunitatea de avere, ca sĕ dee la aceasta casă lemnul brut de lipsă, ear' adunarea generală a votat lemnul cerut, care tot la olaltă nu face nici 100 fl.

În fine ne dice corespondentul că n'avem priceperea recerută şi că ne vîrim la rolul de conducĕtori.

La aceasta rĕspund, că la postul care 'l ocup eu, nu se cere anumită cualificaţie formală, ci se cere cualificaţie reală şi morală.

Dacă am eu aceasta cualificaţie sau nu, nu este treaba corespondentului, care la comunitatea de avere n'are nici un drept, ci este treaba celor aproape 100 mii de îndreptăţiţi, şi a nume a celor 97 representanţi ai comunităţii de avere, cari m'au ales unanim la acest post.

Dar' despre cualificaţia sau necualificaţia mea, las sĕ judece şi on. public din următoarele:

Eu am întrat în serviciul comunităţii de avere la anul 1874, când la propunerea generalului Traian Doda, representanţa regimentului m'a ales cu unanimitate de membru în comisiunea pentru segregarea pădurilor.

Generalul m'a recomandat în comisiune, pentru că mĕ cunoştea de pe timpul miliţiei, pre când funcţionasem ca comandant al şcoalei militare din Caransebeş.

Despre purtarea şi activitatea mea ca membru al acestei comisiuni vorbesc actele comisiunei.

În toamna anului 1879 fiind terminată segregarea pădurilor, s'a înfiinţat comunitatea de avere.

Cu ocasiunea constituirei, când generalul Doda a fost ales de preşedinte, representanţa a vrut sĕ mĕ aleagă de vice-preşedinte al comunităţii de avere, în considerarea serviciilor prestate în interesul fostilor grăniţeri, cu ocasiunea segregării pădurilor şi în considerarea serviciilor aduse pentru popor în comisiunea catastrală, la carea mai pe urmă am funcţionat ca preşedinte.

Eu însĕ din respect către o persoană mai înaintată în etate şi binemeritată pentru comunitatea de avere, n'am primit postul de vice-preşedinte şi aşa am fost ales de membru în comitet, în carele am devenit şi referent până la a. 1892.

La anul 1887 reposând vice-preşedintele comunităţii de avere, am devenit eu ales în acest post; ear' la 1892 din causa morbului, retrăgêndu-se generalul Traian Doda dela postul de preşedinte, am fost ales de preşedinte al comunităţii de avere.

Afară de acestea mai sunt membru şi am contribuit la înfiinţarea soţietăţii rom. de lectură, a societăţii rom. de cântări, a reuniunei agronomice, şi a reuniunii oficianţilor din Caransebeş, ceasta din urmă are un capital de acţii de 200 mii florini şi de 10 ani funcţionez la ea ca preşedinte.

Din cele espuse păn' aci cred că este pe deplin dovedit, ca eu nu m'am vîrit nicăiri nici n'am împedecat de a ajunge alţii mai harnici la conducere.

La posturile ce le ocup şi le-am ocupat, am fost chiămat totdeauna din încrederea publică.

Dar' acuma cum stă cu calificaţia şi cu purtarea corespondentului? Dînsul a venit 'nainte de vr'o 8 ani la Caransebeş, nechiămat şi nepoftit de nime, de atunci şi păn' acuma încă n'are calificaţia formală prescrisă pentru postul care-l ocupă, ear' calificaţie reală are numai întru atâta, în cât ştie calumniă.

S'a făcut, ce e drept membru al societăţii rom. de lectură, dar' în localităţile acesteia nu se sfieşte a insultă bărbaţii binemeritaţi pentru naţiune şi pentru biserică, cari au adus multe şi mari sacrificii spirituale şi materiale, până s'a înfiinţat metropolia noastră şi aceasta diecesă cu institute de învĕţământ, la cari corespondentul din cestiune, fără calificaţie, are post, ca sĕ poată însultă pe cei ce i-l'au pregătit.

Am fost silit sĕ dau acest rĕspuns, din pietate către marele nostru defunct, a cărui memorie va fi păstrată cu sfinţenie de fie-care român, şi cu atât mai vêrtos de fiecare îndreptăţit al comunităţii de avere.

Am făcut aceasta şi din considerare către marele public, ca sĕ nu fie dus în rĕtăcire de corespondenţi fără conştiinţă.

Ilie Curescu,
preşedintele com. de avere.

Oraviţa, 21 August n.

Ruga oraviţenilor.

Inima oraviţenilor tresaltă de bucurie, una din cele mai ferbinţi dorinţe ale lor eată se împlineşte. Vestitul cor de elită din Biserica-albă la rugarea deputaţiunei studenţilor universitari, cari în 27 l. c. cu ocasiunea „Rugei" arangiază un concert în loc, au promis participarea lor.

De când am audit despre reuşitele splendide ale acestui cor, de când admirăm propăşirea uriaşă ce a făcut'o corul acesta, de când ne arde dorul, ca după atâtea câte am audit despre el în decurs de două decenii, sĕ'l vedem odată şi întrĕ noi, sĕ'l ascultăm şi sĕ'l admirăm odată şi în micul nostru opid.

O, cât ne însufleţeşte numai ideia aceea, că acum o sĕ'l avem în mijlocul nostru, o sĕ ne delectăm la audul melodios al acestor voci sublime, şi încântaţi pe deplin, transportaţi în regiunile ideale sĕ strigăm cu însufleţire un „sĕ trăiească" puternic românesc!

Nu numai întrĕ noi românii se poate vedè o mişcare neobicinuită, dar' chiar germanii din loc audind, că vine corul din Biserica albă, sunt frapaţi.

Tinerimea universitară încă 'şi dă toată silinţa, ca sĕ fie la culmea chiămărei atât ca diletanţi cât şi ca arangiatori; o sĕ avem una din cele mai frumoase şi mai rari ocasiuni de a ne distrage, încântă şi petrece.

Nu cred că românii din loc şi jur, la audul că corul din Biserica-albă se produce în mijlocul nostru, în micul şi drăgălaşul nostru opid, sĕ mai aibă lipsă şi de invitări, ştiu, sunt convins, că fie-care cu trup cu suflet va veni, nu numai ca sĕ-şi câştige o oară plăcută, dar' ca sĕ arĕte atragerea, dorul şi stima ce o purtăm faţă de dînsul, sĕ arĕtăm că suntem mândri de el.

Cu toate acestea arangiatorii 'şi vor ţinè de datorinţă a învită pre toţi special cât mai îngrabă, trimiţind un program; la cas înse dacă cineva poate din eroare nu va primí învitare, sĕ nu se afle indignat, ci sĕ vină, căci cu atât mai bucuros va fi primit.

Oraviţanul.

Topolovĕţ, la 18 August n.

Topolovĕţul şi oaspele-i distins.

Savantul Profesor Dl. Dr. Weigand a onorat comuna noastră cu presenţa sa la 4/16 l. c. — A descins la casa preotului, cu care împreună a visitat mai multe case şi familii de ţĕrani, conversând amicabil cu membrii acelora şi consultând pe fie-care îndeosebi cu afabilitatea omului adevĕrat cult.

E admirabil metodul Dsale de acţiune întru a-şi ajunge scopul propus. — Dispune de un organ al audului modelat şi rafinat întru distingerea sonurilor şi a tuturor nuanţelor graiului românesc, care numai la cei mai renumiţi musicali şi notişti se poate presupune.

Admirabilă e şi seriositatea şi pacienţa Dsale, cu ajutoriul cărora edifică mereu — după un plan precisat şi bine schiţat — importanta sa lucrare.

Pe lângă o mulţime de cuvinte şi numiri cu nuansări caracteristice firei limbei bănăţeneşti, culese sub decursul conversării cu Traian şi Constantin Martinovici — fii preotului — şi cu bărbaţi, femei, băieţi şi fete din popor, a mai cules de la Ana Manca şi 2 cântece din popor de pe la şedĕtori.

Românimea îi datoreşte mult; pentru că scrutările sistematice ale Dsale au sĕ devină nişte alese şi frumoase girlande în grădina cea mare a culturei gintei latine.

Onoare lui! şi victoriă causei!! *N.*

Cronică.

Timişoara, 23 August n.

Avis. *Toţi aceia cari au absolvat în anul 1876, adecă înainte cu 19 ani, în Blaşiu, sunt rugaţi a se întruni dacă pot la adunarea generală a Asociaţiunei, ce se va ţinè la 27 August la Blaşiu. Dr. Maior m. p.*

Petreceri. Tinerimea studioasă română din *Făgăraş* şi jur are onoare a învită la producţiunea teatrală, ce se va arangiá Duminecă în 25 August st. n. în sala hotelului „Lauritsch" din Făgăraş. Începutul precis la 8 oare. O parte din venitul curat e destinat pentru înfrumseţarea oraşului. Suprasolvirile şi ofertele marinimoase se vor cuită publice. Programul: I. *„Nobila cerşitoare"*. Persoane: Adelina Dorian: Dşoara Eugenia Chişerean. Nicu Dorian: Dl Daniil Şerban. Leon Dalbu: Dl Liviu Pandrea. Stefan Dalbu: Dl Costi Toma. Zafir Balaur: Dl Ioan Dejenariu. Ghiţă: Dl Traian Păcală. II. *„O noapte furtunoasă"* (comedie de Caragiale). Persoane: Dumitrache Titcuică Inimă-rea: Dl Costi Toma. Nae Ipingescu: Dl Ioan Dejenariu. Chiriac: Dl Traian Păcală. Spiridon: Dl Daniil Şerban. Rică Venturianu: Dl Liviu Pandrea. Veta: Dşoara Victoria Negrea. Ziţa: Dşoara Leniţa Ganea. — După producţiune joc. Comitetul arangiatoriu.

Tinerimea universitară din *Oraviţa* şi jur învită la *petrecerea de vară* ce cu sprijinul corului vocal român din Biserica-albă o va aranjá Marţi la 27 August 1895 în grădina de „Tir" (Schützengarten) din Oraviţa montană. Programul: a) Concert. 1. La Traviata, fantasie brillante pentru pian de Sydney Smith, esec. de Dl. Eugeniu Muntean. 2. La malul Prutului, cor bărbătesc de C. Porumbescu, esec. de corul vocal din Biserica-albă cu acomp. pe pian. 3. a) Porumbilţa, de Yradier şi b) Liliacul alb, tenor-solo cu acomp. de pian esec. de Dl. C. Novacescu. 4. „O noapte furtunoasă", comedie în două acte de J. L. Caragiale. Persoanele: Jupân Dumitrache Titirică, căpitan — Dl. Valeriu Popescu. Nae Ipingescu, — Dl. Pavel Pircea. Chiriac, sergent în gardă — Dl. Ioan Epure. Spiridon — Dl. Eugeniu Muntean. Rică Venturianu, archivar — Dl. Georgiu Voda. Veta, consoarta lui jupân Dumitrache — Dşoara Alexandrina Ţieranu. Ziţa, sora ei — Dşoara Elena Pavlovits. — b) *Joc.* Începutul la 8 oare seara. Preţul de întrare pentru loc numerisat 80 cr., nenumerisat 60 cr. Venitul curat este destinat „Reuniunei române de cântări şi musică din loc". Bilete de întrare se capĕtă la Dl. J. E. Ţieranu şi seara la cassă.

Din societăţi.

Concurs. De la „Associaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român" cu începutul anului şcolar 1895/96 sunt de conferit următoarele stipendii:

1. Din fundaţiunea *„Başota" unul à 20 fl.* la an;

2. din fundaţiunea *„Galliană" unul à 60 fl.* la an; la conferirea acestor stipendii rudeniile fericitului fundator din familia „Pop" şi „Anton" se vor preferí *ceteris paribus;*

3. din fundaţiunea *„Roman" două à 60 fl.* la an;

Pentru conferirea acestora, tinerilor români, studenţi de gimnasiu ori şcoala reală de aceeaşi categorie, se escrie concurs cu termin până la *15 Septembre 1895.*

Cererile sĕ se înainteze până la terminul indicat, *comitetului Associaţiunei transilvane etc. în Sibiiu (Nagy-Szeben)* instruite cu următoarele documente:

a) Atestat de botez în original sau în copie legalisată.

b) Testimoniu şcolastic de pe anul din urmă şcolar.

c) Atestat de frecuentare de la direcţiunea institutului, în care de present urmează studiile.

d) Atestat de paupertate, eventual de orfan, dacă concurentul este orfan.

Cererile întrate după termin nu se iau în considerare.

Sibiiu, din şedinţa comitetului Associaţiunei Transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român ţinută la 8 August 1895.

Dr. Il. Puşcariu vicepresident. *Dr. V. Bologa* secretariu II.

Literatură, artă şi ştiinţă.

„Familia", foaie literară-beletristică, apare în fie-care Duminecă sub direcţiunea lui Iosif Vulcan la Oradea-mare. Numĕrul 32 al anului XXXI. are următoriul sumariu: Mama lui cea frumoasă. (Novelă originală) de Aurelia Păcăţan-Rubenescu. — Peste drum (poesie) de Carol Scrob. — Cugetări. — Rĕspuns la cele ce spun duşmanii femeilor, XII, de Elena Voronca. — Proverbe. — Sonet de J. M. Riţişorean. — Bunicul fost'a fost (comedie într'un act de H. Murger) loc. de N. A. Bogdan. — Divorţul în America, de Max O'vell. — Poesii poporale, culese de V. Micuşan. — *Salon:* Malnaş, de Iosif Vulcan. — Literatură şi arte. — Teatru şi musică. — Ce e nou? — Oglinda lumei. — Feliurimi. — Humor şi satiră. — Călindariul sĕptĕmânei. — *Ilustraţiuni:* Din salinele de la Slănic. — Bunica şi favorita ei.

Din public.

Ciacova, 15 August n.

Domnule Redactor!

În luna Iuliu a anului 1893 avênd unele afaceri prin Timişoara, — am dat de Dl *Barcian*, actual redactor la „Controla" . . . ., întrĕ altele, după cum e *Barcian* de-i place a mâncá şi a bè de pe spinarea altuia, l'am tractat şi eu cum se cade. În decursul petrecerii noastre îi arĕt un *„galbĕn"*, pe care l'am aflat în holda mea în decursul arăturii. *Barcian* vĕdênd, că galbĕnul e preţios şi ca anticitate, mi-a dat următoriul sfat: „Frate Ioane! Banul acesta are mare preţ pentru noi Românii, fiind din vremea Romanilor, sĕ-l trimitem la Bucureşti, ca sĕ ţi-se facă numele nemuritoriu." Bine, i-am rĕspuns, am căpĕtat de la mulţi oameni preţ pentru el, dar' nu l'am dat; dar' naţiei îl jertfesc, şi astfeliu i-l'am predat spre a'l trimite la Bucureşti.

Tot am aşteptat sĕ cetesc prin vre-o foaiă, că galbĕnul meu a ajuns la Bucureşti; dar' nici vorbă. M'am pus şi am scris Dlui Bianu la Bucureşti, care mĕ cunoaşte bine, sĕ-mi scrie, dacă a trimis un anumit *Barcian* ceva la Bucureşti? Ca rĕspuns am primit, că *nu*. L'am provocat în urma acestei scrisori sĕ me încunoştinţeze despre starea galbĕnului; mi-a rĕspuns, că l'a trimis la Craiova, la ce eu i-am rĕspuns, că nu cred, deoare-ce odată m'a tras pe sfoară; ear' de atunci tace tăcerea peştelui.

Vĕ rog deci, Dle Redactor sĕ'l provocaţi în preţuita noastră foaiă „Dreptatea", că ori sĕ mi'l reînapoieze ori sĕ-mi spună, că unde se află galbĕnul, căci la cas contrar sunt silit a păşi în contra lui pe cale judiţială, cu atât mai vêrtos, pentru-că nu voesc, ca acest ban în preţ ca aur 50 fl., sĕ ajungă în mânile jidanilor.

Ion Uzon m. p.
econom.

Invitare la abonament.

Începênd cu 1 Iuliu st. v. *prețul de abonament al diariului „Dreptatea“* s'a **redus** de la **12** fl. la **10 fl. pe an.**

Astfeliu manținênd ținuta noastră cea vechiă, calmă, solidă și objectivă întru toate, susținênd toate legăturile noastre cari până acum ni-au făcut posibil de a dá în mâna cetitorilor diariul celor mai proaspete informațiuni, vom face acum, ca diariul nostru sĕ fie și cel mai eftin cel mai ușor de abonat.

Cât despre timpul apariției, »Dreptatea« va apărê și mai departe în fie-care di de lucru la amiadi.

După acestea invităm la abonament cu următoarele prețuri:

Pentru monarchiă:

Abonamentul anual costă	fl. 10·—
„ semestral	„ 5·—
„ treilunar	„ 2·50
„ lunar	„ 0·85

Pentru România și străinătate:

Abonamentul anual costă . . .	Frci 37·—
„ semestral	„ 18·50

Abonații vechi sunt rugați a se provocá la numĕrul sub care au primit până acum foaia, ori sĕ lipească adresa pe cuponul mandatului.

Abonenții noi sunt rugați a scrie adresa corect și legibil.

Abonamentele se fac mai cu înlesnire prin m a n d a t e p o s t a l e. Domnii abonați sunt rugați a însemná pe cuponul mandatului timpul pentru care trimit abonamentul.

Amintim și la acest loc, că diariul nostru se va trimite numai acelor abonați, cari au s o l v i t î n a i n t e abonamentul și numai pre acel timp pre care au solvit.

Abonamentele se trimit la adresa administrațiunei diariului „Dreptatea“ în T i m i ș o a r a, (Temesvár, Zápolyagasse,) Nr. 41.

Redacțiunea și Administrațiunea diariului „Dreptatea“.

Bursa de Budapesta din 21 August 1895.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 (sc. de d.)	5%	123.50
„ „ „ „ 10.000 . . . . „	4%	—.—
„ „ coroane ung. . . . . . „	4%	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876 . . . „	5%	126.75
„ „ „ de stat, 1889, aur. „	4½	129.—
„ „ „ „ „ „ arg. „	4½	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc. . .		140.50
„ „ „ „ „ „ 50 „ „ . . .		140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. (sc. de d.)	4½%	100.75
„ „ „ „ croate . . „	4½%	102.50
Bonuri rur. ung. . . . . „	4%	96.25
„ „ croate . . . . „	4%	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.75
„ hipot. croate, 100	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100		—.—
Datoria de stat. com., hărtiă, Mai-Oct. . .	$4^{2}/_{10}$	98.75
„ „ „ „ „ Febr.-Aug.	$4^{2}/_{10}$%	98.75
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul. . .	$4^{2}/_{10}$%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Nov. . .	$4^{2}/_{10}$%	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d)	4%	122.50
„ în coroane		98.50
Datoria de stat austr. 1854. 250 fl. . . .	4%	149.—
„ „ „ „ 1860. 500 „	5%	147.50
„ „ „ „ 1860. 100 „	5%	158.25
„ „ „ „ 1864. 100 „		198.—
„ „ „ „ 1864. 50 „		198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	4½%	100.15
Obl. c. fr. bulg.	6%	122.—
„ cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	40.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.)	3%	40.75
„ soc. p. reg. Temeș-Bega	5%	140.—

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
„ pe acții Budapestană 100	129.50
„ „ „ a capitalei I emis. 100	98.—
„Hermes“ intreprind. de bani 200	—.—
Banca de credit fiumană 80	126.50
„ „ „ gen. ung. 200	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu . . .	435.75
„ „ „ pe acții Budast. 50	55.—
„ „ „ austriacă 160	—.—
„ „ „ „ din 4 Iuliu	351.50
„ industrială I ung. 150	197.—
„ „ și comerc. ung. 100	—.—
„ „ „ „ „ din 15 Iuliu	112.50
„ croat-slavon. 100	—.—
„ de credit ung. 200	116.—
„ „ „ „ vechiă 100	—.—
„ „ „ „ II emis. 15 Iuliu . . .	241.25
„ comercială ung. pestană 500	1132.—
„ com. și industr. bpestană 100	—.—
„ de credit fonciar centrală 500	590.—
„ croată de escompt 200	—.—
„ de escompt și zarafiă ung. 400 K. . .	—.—
„ „ „ „ „ 15 Iuliu . . .	259.—
„ austro-ungară 600	1000.—
„ „Unio“ 200	—.—

Monede.

Galbenul ces. și reg. tesc.	5.95
„ „ „ „ verig.	5.92
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.93
„ de 20 franci	9.93
20 marce	12.25
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. și ung.	—.—
100 marce germ. în papir	61.25
„ „ „ de bancă pr. 31 Iuniu . . .	—.—

Scrisuri fonciare.

„Albina“, inst. de econ 5%	100.75
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	101.—
„ „ „ „ „ 5%	101.—
„ „ „ „ „ 5½%	100.50
„ de credit ardeleană 5%	101.—
„ „ „ „ 4½% 40 ani . . .	99.—
„ „ „ „ 4½% 50 ani . . .	98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%	102.25
„ „ „ „ „ 5½%	—.—
„ „ „ „ „ 6%	—.—
„ „ „ „ „ 4½% em. VI. .	100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani . . .	—.—
„ „ „ „ 106 5% 40 ani	—.—
„ „ „ „ III emis 5%	102.25
„ „ „ „ IV emis. 4½% . . .	100.50
„ I. de credit din Timișoara 5% . . .	102.—
„ I. „ „ „ „ 4½% . . .	99.50
Imprumut. băncii ung. hipotec. 4%	128.50

3020./1895. tkvi. szám.

Árverési hirdetmény.

A temes-rékási kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy a Timisiana takarék és hitelintézet és társai végrehajtatóknak Pistruj Iuon kiszetói végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyben:

1. **Az 1895. évi október hó 19-ik napjának d. e. 9 órájakor Kiszetó község házánál** megtartandó nyilvános árverésen árverés alá bocsáttatik: a temesvári kir. törvényszék területén lévő Kiszető község 4. sz. tjkvben. foglalt 348 frtra becsült (1—8.) hr. sz. 287. össz. sz. ház, 335 ☐-öl udvar és kert, 1847. hr. sz. 400 ☐-öl udvar és kertből álló ingatlanság, mely a 348 frt becs- és kikiáltási áron alól is el fog adatni.

2. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 34 frt 80 krt készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t.-czikkben jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni.

A többi árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság irattárában és Kiszető község házánál az elöljáróságnál tekinthetők meg.

Kir. Járásbiróság mint telekkönyvi hatóság.

Rékáson, 1895. évi aug. hó 6-án.

kir. járásbiró helyett:
Jakó,
kir. aljbiró.

88b (1—1)

S'a tipărit în tipografia Heinrich Uhrmann în Timișoara.